

STICHTING VAN DER LEEUW-LEZING

JAARVERSLAG 2014

Stichting Van der Leeuw-lezing

c/o Postbus 1260

9701 BG Groningen

www.vanderleeuwlezing.nl

Bestuur

Prof. Dr. D. Draaisma, voorzitter

Mr. G.E. Boerma, provincie Groningen, secretaris

Drs. C.F. Vogelzang, penningmeester

Dr. E.H. Bisschop Boele, Hanzehogeschool Groningen, lid

Prof. Dr. D.F.J. Bosscher, Stichting Martinikerk Groningen, lid

Drs. A.J.M. Termeer, Rijksuniversiteit Groningen, lid

Drs. C. de Vries, de Volkskrant, lid

Drs. M. Zwaving, gemeente Groningen, lid

Commissie van Advies en Aanbeveling

Drs. M.J. van den Berg, commissaris van de koning in de provincie
Groningen

Drs. Ph. Remarque, hoofdredacteur van de Volkskrant

Dr. H. de Ruiter, Hanzehogeschool Groningen

Prof. Dr. E. Sterken, rector magnificus van de
Rijksuniversiteit Groningen

Drs. R. Vreeman, waarnemend burgemeester van Groningen

Sprekers

- 1983: Barbara W. Tuchman en Bart Tromp
- 1984: Leszek Kolakowski en Jan Sperna Weiland
- 1985: Peter Gay en Hella S. Haasse
- 1986: Iris Murdoch en Joop Doorman
- 1987: Amos Oz en Joop den Uyl
- 1988: Ralf Dahrendorf en André Köbben
- 1989: Simon Schama en Ernst H. Kossmann
- 1990: György Konrád en Hans van Mierlo
- 1991: Eduardo Galeano en Aad Nuis
- 1992: Hans Magnus Enzensberger en Cees Nooteboom
- 1993: Ian Buruma en Rudy Kousbroek
- 1994: André Brink en Adriaan van Dis
- 1995: Carlos Fuentes en Rudolf van Zantwijk
- 1996: Ismail Kadare en Kees Fens
- 1997: Ben Okri, Lolle Nauta en Anil Ramdas
- 1998: Jonathan I. Israel en Nelleke Noordervliet
- 1999: Annie Proulx en Jan Donkers
- 2000: Daniel Cohn-Bendit en Stephan Sanders
- 2001: Isabel Allende en Barber van de Pol
- 2002: Ian McEwan en Douwe Draaisma
- 2003: Tom Lanoye en Marjolijn Februari
- 2004: Noreena Hertz en Luuk van Middelaar
- 2005: Amitav Ghosh en Tijs Goldschmidt
- 2006: Antjie Krog en Lieve Joris
- 2007: Seymour M. Hersh, Joris Luyendijk en Kader Abdolah

2008: Karen Armstrong en Abdelkader Benali
2009: Alain de Botton en Willem Vermeend
2010: Ilija Trojanow en Arnon Grunberg
2011: Joshua Foer en Robbert Dijkgraaf
2012: Philipp Blom en Geert Mak
2013: Guy Verhofstadt en Sheila Sitalsing
2014: Tomáš Sedláček en Barbara Baarsma

1 *Inleiding*

Aan

- De besturen van de organisaties die deelnemen aan de Stichting Van der Leeuw-lezing
- Boekhandel Van der Velde
- De leden van de Commissie van Advies en Aanbeveling

wordt hierbij het eenendertigste jaarverslag van de Stichting Van der Leeuw-lezing voorgelegd.

In dit verslag wordt inzicht gegeven in de voorbereiding en het verloop van de tweëndertigste lezing, op vrijdag 7 november 2014 gehouden door Tomáš Sedláček en Barbara Baarsma.

Het jaarverslag werd door het bestuur van de stichting in april 2015 vastgesteld en voor akkoord getekend door:

Prof. Dr. D. Draaisma,
voorzitter

Mr. G.E. Boerma,
secretaris

2 Bestuur en Commissie van Advies en Aanbeveling

De Stichting Van der Leeuw-lezing, genoemd naar de Groninger theoloog Professor Dr. Gerardus van der Leeuw (1890-1950), werd opgericht op 22 april 1983. De voornaamste doelstellingen van de stichting, vastgelegd in de akte van oprichting, zijn:

- het wijzen op en het stimuleren van de mogelijkheden van cultureel gebruik van de Groninger Martinikerk;
- het bevorderen van het culturele leven in de stad en de provincie Groningen;
- het uitwisselen van culturele en wetenschappelijke contacten met andere delen van Nederland;
- het vestigen van de aandacht op de kwaliteiten en de mogelijkheden van Groningen als centrum van het Noorden.

Het middel om aan de verwezenlijking van deze doeleinden bij te dragen is het organiseren van de Van der Leeuw-lezing.

Bij de oprichting traden vijf instellingen tot de stichting toe: de provincie Groningen, de gemeente Groningen, de Rijksuniversiteit Groningen, de Stichting Martinikerk Groningen en de Volkskrant. Met ingang van de dertigste Van der Leeuw-lezing trad de Hanzehogeschool Groningen toe als lid. De huidige zes instellingen hebben elk statutair één vertegenwoordig(st)er in het stichtingsbestuur; daarnaast kunnen mensen op persoonlijke titel deel van het bestuur uitmaken. In 2014 telde het stichtingsbestuur acht leden.

Naast het stichtingsbestuur, dat verantwoordelijk is voor de organisatie van de lezing, kent de Stichting Van der Leeuw-lezing een Commissie van

Advies en Aanbeveling, die onder meer adviseert over de keuze van de uit te nodigen gastspreker. In de Commissie is elk van de instellingen die aan de stichting deelnemen met één lid vertegenwoordigd.

Met ingang van de Van der Leeuwlezing 2015 zal het Universitair Medisch Centrum Groningen toetreden tot de organiserende instanties. In het stichtingsbestuur neemt mw. Mr. M. van Sebille zitting. Tot de Commissie van Advies en Aanbeveling zal toetreden de heer Mr. J.F.M. Aartsen, voorzitter van de Raad van Bestuur van het UMCG.

3 *Organisatie*

De tweëndertigste Van der Leeuwlezing werd op vrijdag 7 november 2014 uitgesproken door de Tsjechische econoom Tomáš Sedláček (1977). In zijn lezing 'Economics as an Unorchestrated Orchestrator' verkende hij de relatie tussen ethiek en economie. Hoe kan het dat de economie stilzwijgend een soort religie is geworden, met een eigen ethiek, die we bijna slaafs volgen? In een interview van Jonathan Witteman in de Volkskrant (27 september 2014) zei Sedláček hierover:

'Economen doen net alsof ze een neutrale, waarde vrije wetenschap beoefenen à la natuurkunde. In werkelijkheid heeft economie een sterk moreel programma, dat stelt dat egoïsme goed is, dat de mens op aarde is om zijn persoonlijke nut te maximaliseren, dat emoties onderdrukt en dat alleen spreekt over waarden waarop een cijfer kan worden geplakt. Dan begeef je je als wetenschap op heel dun ijs.'

Het coreferaat werd uitgesproken door Barbara Baarsma, hoogleraar marktwerking en mededingingseconomie aan de Universiteit van Amsterdam en directeur van het onafhankelijk adviesbureau SEO. Zij is sinds 2012 kroonlid van de Sociaal-Economische Raad (SER). Vanuit die functie adviseert zij de regering regelmatig over uiteenlopende economische onderwerpen.

Voorafgaand aan het coreferaat speelden Peer Thielen (gitaar) en Giuseppe Doronzo (baritonsax) een jazzimprovisatie op 'Norwegian wood'. Beiden zijn student aan het Prins Claus Conservatorium.

De beeldregistratie van beide lezingen is via de site www.vanderleeuwlezing.nl te bezien. Delen uit de teksten van Sedláček en Barbara Baarsma zijn de dag erna gepubliceerd in de Volkskrant.

Na beëindiging van het programma bood de provincie Groningen de gasten een dinerbuffet aan in het Provinciehuis.

De organisatie van het programma en de voorbereiding van het protocol in de kerk werden weer uitstekend verzorgd door mevrouw Jitty Jaarsma van het gelijknamige congresbureau te Eelde.

Vermelding verdient voorts de bijzondere inzet van het Studium Generale ten behoeve van de publiciteit en communicatie omtrent de lezing.

4 Financiën 2014

In financieel opzicht is 2014 voor de Stichting van der Leeuwlezing positief verlopen.

De **inkomsten** van de Stichting bedroegen in dit jaar 35.023,- Door 66 donateurs werd hieraan een bijdrage geleverd van 2465,- Dit is een teruggang ten opzichte van 2013 toen 94 donateurs 3500,- bijdroegen. Dit jaar was het eerste jaar waarin boekhandel Van der Velde 2500,- bijdroeg. Er is met de boekhandel een overeenkomst die nog tot en met 2016 doorloopt.

Hiertegenover stonden **uitgaven** van 29.063,-
Alle uitgaven lagen grotendeels binnen de gebruikelijke marges.

De reserve van de Stichting is met dit financieel resultaat in 2014 met 5960,- toegenomen.

De inkomsten en uitgaven over 2014 laten nader gespecificeerd het volgende beeld zien (bedragen in euro's)

Inkomsten

– Gemeente Groningen	6.000,-
– Provincie Groningen	6.000,-
– Rijksuniversiteit Groningen	6.000,-
– De Volkskrant	6.000,-
– Hanzehogeschool	6.000,-
– Van der Velde	2.500,-
– Donateurs	2.465,-
– Rente	59,-
Totaal inkomsten	35.024,-

Uitgaven

– Kosten sprekers (honoraria, reis, hotel)	8.379,-
– Kosten kerk	4.423,-
– Publiciteit en drukkosten	2.974,-
– Organisatiekosten (organisatiebureau)	5.379,-
– Overige kosten (bank, verzekering, KvK etc.)	375,-
– Bestuurskosten	1.573,-

– Geluid	4.749,-
– Digitaal boekje 2014	1.210,-
 Totaal uitgaven	 29.062,-

De resultatenrekening is namens het bestuur gecontroleerd en akkoord bevonden door een kascommissie, ingesteld in 2015.

In deze commissie haddenzitting.

Overeenkomstig de statuten werd de penningmeester, drs.

C.F.Vogelzang gedechargeerd.

5 *Beleid*

Voor 2015 en volgende jaren kunnen de belangrijkste uitgangspunten van het beleid van het stichtingsbestuur als volgt worden verwoord:

a. *Uitnodigingen*

Het bestuur van de stichting streeft ernaar de gastspreker ongeveer een jaar voor de lezing uit te nodigen. Dit uitgangspunt kan op gespannen voet staan met de wens een zo actueel mogelijk thema te belichten, maar om redenen van organisatorische aard wordt deze gedragslijn voortgezet.

Het bestuur benadrukt nog eens zijn standpunt dat, indien maar enigszins mogelijk, een persoonlijk contact met de gastspreker voorafgaand aan de lezing van wezenlijk belang is. In voorkomende gevallen zal dan ook een afvaardiging van het bestuur dan wel een vertegenwoordig(st)er van de

Volkskrant tijdig een bezoek aan de gast brengen om de formule en het programma van de Van der Leeuw-lezing toe te lichten.

Zo mogelijk krijgt de buitenlandse gastspreker een samenvatting of vertaling van de inleiding van de co-referent.

Nadrukkelijk houdt het bestuur vast aan het criterium dat de tekst van de lezing niet eerder is gepubliceerd, noch in Nederland noch in het buitenland. De inhoudelijke betekenis van het onderwerp dat de gastspreker aansnijdt kan voor het bestuur echter aanleiding zijn om een uitzondering te maken.

b. *Aanwezigen*

Kaarten konden worden aangevraagd bij het congresbureau of afgehaald bij de Universiteitswinkel in de Oude Kijk in 't Jatstraat. In toenemende mate werden kaarten besteld per e-mail via de website van de Stichting Van der Leeuw-lezing. De hoeveelheid aanvragen voor kaarten is doorgaans groter dan het aantal beschikbare plaatsen. Het bestuur spant zich elk jaar opnieuw in om door een optimaal gebruik van de ruimte zoveel mogelijk belangstellenden in de gelegenheid te stellen de lezing bij te wonen.

In beginsel zal de lezing niet in de herfstvakantie plaatsvinden. Het tijdstip van aanvang van de lezing wordt op 16.30 uur gehandhaafd.

Verder blijft het bestuur streven naar een meerdaags bezoek van de gastspreker aan Groningen, niet alleen omdat dit uit publicitaire overwegingen te verkiezen valt maar ook omdat er aldus meer ruimte is voor culturele en sociale evenementen in het verlengde van de lezing.

c. *Subsidiënten*

Het bestuur gaat ervan uit dat de provincie Groningen, de gemeente Groningen, de Rijksuniversiteit Groningen, de Stichting Martinikerk Groningen, de Volkskrant en de Hanzehogeschool Groningen hun financiële steun aan de stichting Van der Leeuw-lezing ook in 2014 voortzetten. Daarnaast zal het Universitair Medisch Centrum Groningen tot de stichting toetreden. Met boekhandel Van der Velde zijn afspraken gemaakt over het voortzetten van de samenwerking. Aanvullende inkomsten mogen in 2015 opnieuw uit donaties tegemoet worden gezien.

De samenwerking met het Studium Generale bij de publiciteit rondom de lezing en het beheer van de website, die al sinds 2005 voortreffelijk is verlopen, wordt voortgezet.

Het is een goede traditie dat het diner na afloop van de lezing door een van de deelnemende instellingen wordt aangeboden. De laatste jaren waren dat de provincie Groningen (2009), de Rijksuniversiteit Groningen (2010), de gemeente Groningen (2011), de Hanzehogeschool Groningen (2012) en de Volkskrant (2013). Het diner na afloop van de aanstaande Van der Leeuw-lezing zal door de Rijksuniversiteit Groningen worden aangeboden.

d. *Publicatie*

De beslissing om de tekst van de Van der Leeuw-lezing (gedeeltelijk) te publiceren in de Volkskrant op de dag na de lezing is aan de hoofdredactie van de Volkskrant. Hoofdredactie en bestuur zijn met elkaar van mening dat het in beginsel tot zo'n publicatie komt, tenzij naar het oordeel van de hoofdredactie overwegingen van praktische aard dit belemmeren. Mocht deze situatie zich onverhoopt voordoen, dan zal in elk geval niet alleen een foto maar ook een uitgebreid redactioneel verslag van de inhoud en het verloop van de lezing in de Volkskrant worden gepubliceerd. Daarnaast worden lezing en coreferaat gepubliceerd op de website van de Volkskrant.

Dit beleid in aanmerking genomen, mag naar het oordeel van het bestuur worden geconcludeerd dat er alle reden is op de ingeslagen weg voort te gaan, met behulp van het in de afgelopen jaren ontwikkelde scenario.